

זניק לאור

בתי המשפט

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 1135/97
א 1146/97
בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק
תאריך: 6.3.07

בעניין: צור ניר
המבקש בת.א. 1135/97

ע"י ב"כ עו"ד צור עופר

נגד

- המשיבים בת.א. 1135/97
1. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
 - ע"י ב"כ עו"ד אלחנני ירון
 2. בנק לאומי לישראל בע"מ
 - ע"י ב"כ עו"ד מור-גלוזמן פנינה

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

ובעניין: 1. ליאורה ירדני
המבקשות בת.א. 1146/97

2. רוני גלמן

ע"י ב"כ עו"ד מגן משה

נגד

- המשיבים בת.א. 1146/97
1. בנק הפועלים
 - ע"י ב"כ עו"ד שילה יאיר
 2. בנק דיסקונט לישראל בע"מ
 - ע"י ב"כ עו"ד הרצברג מיכאל

החלטה

מדובר בבקשות לאשור התובענות שהוגשו בתיקים דלעיל, כתובענות ייצוגיות. הדין בתובענות אוחד בזמנו לפי הוראתה של כב' השופטת שטיין ז"ל, בעוררן לטעמה שאלות מהותיות של משפט ועובדה הדומות עד כדי זהות (ראו החלטה מיום 26.10.98), משסבו כולן על הטענה כי דמי הגבלת אחריות בהם חויב כל אחד מהמבקשים בגין כרטיס ויזה ומאסטרקארד שהחזיק (בהתאם), הוטל עליו שלא כדין, כציר מרכזי.

הבקשות הוגשו בת.א. 1135/97 על ידי ניר צור (להלן: "צור") כנגד כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כ.א.ל") ובנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), ובת.א. 1146/97 על

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק בפני:

1 ידי ליאורה ירדני (להלן: "ירדני") כנגד בנק דיסקונט (להלן: "דיסקונט") ורוני גלמן
2 (להלן: "גלמן") כנגד בנק הפועלים (להלן: "הפועלים") בתביעה מאוחדת.

3
4 בהמ' 11048/97 ו-11049/97 ביקש צור לאשר את תביעתו כייצוגית לפי פרק ג'1 לחוק
5 הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") ופרק ו'1 לחוק
6 ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), פרקים שבוטלו
7 בינתיים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (ס"ח 2054, להלן: "חוק תובענות
8 ייצוגיות") ובהמ' 11052/97 בהתאם לתקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-
9 1984 (להלן: "תקנות סד"א"). כן ביקשו ירדני וגלמן בהמ' 11145/97, 16155/97 ו-
10 16612/97.

11
12 הבקשות נשמעו בפני כב' השופטת שטיין ז"ל, שדחתה תדיר את הדיון בשל התנהגות ב"כ
13 המבקשים. משהועבר התיק לטיפולו וסיימנו את שמיעתו, המתנו לתוצאות ע"א 3955/04
14 רייזל נ' בנק לאומי (תק-על 2005(3), 58, להלן: "ע"א רייזל"), ומשניתן, קם צורך ענייני
15 בהשלמת סיכומים, הן בהקשר להשלכותיו על ענייננו, והן אל נוכח חקיקתו של חוק
16 תובענות ייצוגיות. לפיכך, העובדה כי חלפו שנים מאז הגשת התובענות איננה רלוונטית
17 משום בחינה.

בקשות צור בת.א 1135/97

18
19
20
21 סיכומי צור מ-26.12.05 אכן מדגימים בדיעבד כי ע"א רייזל השמיט למעשה את הקרקע
22 לבקשותיו, עד שנצרך להרחבת חזית אסורה והעברת המשקל מטענותיו בסעיפים 17 ו-18
23 להמ' 11052/97 ובסעיפים 11 ו-12 להמ' 11048/97 ו-11049/97 שפירטו בהרחבה את כל
24 השאלות המהותיות של עובדה ומשפט המשותפות, לטענתו, לו ולכלל חברי הקבוצה,
25 לטענה חדשה שזכרה לא בא בבקשות לאשור תובענתו כייצוגית, בתצהירים שנלוו לבקשות
26 אלה או בתביעה עצמה, לאמור: כי שיעור העמלה שהמשיבות גבו, גבוה מהסך המצרפי של
27 הנוק בחלוקה לכל מחזיקי כרטיסי החיוב. בהיות טענה חדשה זו חורגת מהמסגרת שהציב
28 צור עצמו בכתבי טענותיו, לא יצליחו בנסיבות תיק זה אלף טענות מסוג הודאה והדחה או

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 הודאה והדחה או הדבר מדבר בעד עצמו כדי לטענת אותה שם בשלב הסיכומים, או כדי
2 לצקת בתצהירי צור תשתיות עובדתית לכאורית כמתחייב, גם לו הייתי מתירה את שינוי
3 החזית האסור, ואיני מורה כן. דברים אלה חלים גם על הבקשות בת.א 1146/97.

4

5 בע"א רייזל פרש כב' השופט רובינשטיין את הרקע להגשתו כדלקמן:
6 "1. המערער עתר לבית המשפט המחוזי בתל אביב לאישור תביעתו כתובענה ייצוגית.
7 עניינה של התובענה הוא חיוב שנתי בעמלת "דמי הגבלת אחריות" הנגבית ממחזיקי
8 כרטיס אשראי על ידי חברות האשראי, בהתאם לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986
9 (להלן: חוק כרטיסי חיוב). עמלה זו נגבית על ידי המשיבה 2, בתמורה לשרות או "מעין
10 ביטוח" הניתן על ידיה למחזיקי כרטיסי אשראי, שעניינו הגבלת אחריות הלקוח לגבי
11 חיובים הנעשים בחשבונו באמצעות כרטיס האשראי, על ידי מי שאינו זכאי לכך.
12 המשיבות הנפיקו יחדיו את כרטיס האשראי בו מדובר.

13 2. בתובענת המערער נטען, כי עמלה זו נגבית שלא כדין ובניגוד לחוק כרטיסי חיוב ולחוק
14 הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות (שירות ללקוח)).
15 במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית מבקש המערער כי בית המשפט יורה על
16 השבת העמלה הנזכרת".

17

18 שאלה זהה העלה צור בבקשותיו כך:

19 "11. עניינה של התביעה שהגשתי ב"עמלה" חד שנתי או ב"פרמיית ביטוח" חד
20 שנתית, שחוייבתי בה (פעם בשנה בחודש יוני כל פעם) ובמהלך כל הזמנים הרלבנטיים
21 לתביעה והקרויה אצל משיבה 1: "דמי הגבלת אחריות" במועד הגשת תביעה זו גובים
22 ממני המשיבים (או מי מהם) עמלה זו, או פרמיית ביטוח זו, בסך של 17.5 ₪ לשנה.
23 למיטב ידיעתי ואמונתי גבו המשיבים מכל מי שהונפק לו כרטיס חיוב על ידם (או
24 באמצעותם), "עמלה" או "פרמיית ביטוח" הקרויה "דמי הגבלת אחריות" ובאותם
25 סכומים שנגבו ממני.

26 16. רק לאחרונה נסתבר לי, כי לא רק שגביית אותה עמלת "דמי הגבלת אחריות" (או
27 פרמיית ביטוח זו) נעשתה בניגוד לחוזה השימוש בכרטיס חיוב (נספח א' לתביעה), אלא
28 שאותה "עמלה" או "פרמיית ביטוח" שמחייבים אותי בה המשיבים 1 ו-2, כתנאי עבור

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק בפני:

- 1 הגבלת האחריות הינה לכל היותר אחיזת עיניים וגביית כספים היכן שאין לגבותם, שכן
 2 עבור התשלום הנגבה ממני (או הכיסוי הביטוחי הנ"ל) אין אני זוכה, אלא לאותה הגבלת
 3 אחריות שחוק כרטיסי חיוב מעניק לי ממילא וללא צורך בתשלום מיוחד עבורה בכלל, או
 4 כתנאי לקיומה בפרט.
- 5 17. אני מבקש לציין ולהדגיש כי לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי מבא כוחי ואני מאמין,
 6 אפילו היתה מופיעה בחוזה השימוש בכרטיס חיוב (נספח א') תניה המחייבת אותי
 7 (כביכול) לשלם "דמי הגבלת אחריות" (מה שלא כך), עדיין לא ניתן היה לחייב אותי
 8 מהטעם הפשוט שקיימת לי הגבלת אחריות שכזו מכח חוק כרטיסי חיוב ללא צורך
 9 בתשלום עבורה בכלל וכתנאי לקבלתה בפרט ועמלה זו נגבית ממני ללא מתן תמורה
 10 אמיתית.
- 11 18. אני טוען כי לא יעלה על הדעת שיגבו ממני (או מיתר המחזיקים בכרטיס חיוב של
 12 המשיבים) כספים עבור הגנה שחוק כרטיסי חיוב פורש עלינו ממילא בכל מקרה של
 13 שימוש לרעה בכרטיס החיוב, וכי מכל מקום גלגול מימון חובה חוקית וקוגנטית זו על
 14 כתפינו אינה ראויה. על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי מבא כוחי ואני מאמין, גביה שיטתית
 15 שכזו נעשית גם שלא כדין.
- 16 19. אני טוען על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי מבא כוחי ואני מאמין, כי דרישת תמורה
 17 כספית עבור חיקוק קוגנטי שמטרתו הגנה על החלש, מהווה הלכה למעשה הפיכתו של
 18 חיקוק כזה לחיקוק שניתן להתנות עליו לרעת החלש, כמו גם ריקון הוראות חוק כרטיסי
 19 חיוב מתוכן, דבר שאין להתיר" (סעיפים 11 ו-19-16 לתצהירים שצירף צור לבקשותיו
 20 בהמ' דלעיל).
- 21
- 22 בסיכומיו מיום 26.12.05 ב"כ צור לא דק פורתא בטענו כי "בהעדר כל סעיף הסכמי
 23 המאפשר גביית דמי הגבלת אחריות קיימת גם קיימת למר ניר צור עילת תביעה אישית"
 24 וכי "לא רק שע"א רייזל אינו עומד בעוכרי תביעתו של המבקש כאן, אלא שההפך הוא
 25 הנכון. ע"א רייזל מהווה הלכה נגד המשיבות" מאחר ש"תוצאתו הינה שרק מקום
 26 שהסכם נוקב במפורש שתיגבה עמלה של "דמי הגבלת אחריות", אזי ניתן יהיה לגבות
 27 אותה. בהעדר בסיס הסכמי מפורש - אין אפשרות לגבות עמלה שמעולם לא הוסכם בין
 28 המנפיק ללקוח כי זו תגבה. תשומת הלב מופנית גם לכך שבחוזה של בנק הפועלים עם

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק בפני:

1 הלקוח (הוצג במשפט כאן) קיימת הוראה הסכמית ספציפית מכוחה רשאי הבנק לגבות
2 "דמי הגבלת אחריות" מהלקוח. כאמור – הוראה כזו לא קיימת בחוזה שבין ניר צור
3 למשיבות" (סעיפים 11 ו-12 לסיכומיו דלעיל).

4

5 בע"א רייזל לא נקבע שרייזל כשל בבית המשפט קמא בהוכחת עילה אישית מפני שבחוזה
6 עימו נכלל סעיף הסכמי המאפשר גביית דמי הגבלת אחריות, כי אם נאמר ש"באשר
7 להסכמה (של רייזל ע.צ) נקבע (בפס"ד קמא ע.צ) כי סעיף 14.1 לכתב "תנאי הצטרפות"
8 עליו חתם המערער, בו הסכים במפורש לשלם את עמלת הגבלת האחריות, משקף
9 הסכמה ברורה ומפורשת" (הדגשה שלי ע.צ). במילים אחרות, בעניין רייזל הסעיף בחוזה
10 היווה את הראיה להסכמה ברורה ומפורשת מצידו, ואילו בענייננו, הסכמה ברורה
11 ומפורשת מצידו של צור הוכחה בהודאתו בחקירה הנגדית, שהיא בגדר הודאת בעל דין,
12 בכך שידע היטב על כך שנגבתה ממנו עמלה המכונה "דמי הגבלת אחריות", כמו כן ידע על
13 ייעודה והסכים לשלמה ממועד כריתת החוזה, כדלקמן: "במשך השנים קיבלתי דפי
14 פרסומת ואת החיובים. אני בודק את החיובים. שמתי לב שיש חיוב שקוראים לו דמי
15 הגבלת אחריות. על חוזה כרטיס הויזה חתמתי במאי 1991. מאותו יום אני יודע שגובים
16 ממני דמי הגבלת אחריות, אבל אני לא יודע שצריך לגבות עמלה כזו. ברור לי שמה
17 שכתוב שם וגובים ממני, זה נכון. לא יכול להיות שבנק או ויזה יגבו כסף שלא צריך
18 לגבות. אני יודע שגובים ממני החל מהחיוב הראשון שבו נרשם דמי הגבלת אחריות, אני
19 יודע שגובים ממני תשלום כזה. מאחורי הדף שאותו אני מקבל כתוב הסבר מדויק לדמי
20 הגבלת אחריות, וההסבר היה הגיוני, והסתפקתי בו...כשאני מקבל את כרטיס הויזה עם
21 החיוב של דמי הגבלת אחריות, אני הופך את הדף ומאחור אני קורא שזה עבור ביטוח,
22 ואז אני יודע אני משלם דמי ביטוח. אבל, ידיעה זו אינה מלווה אותי במשך כל השנה,
23 ולכן הזמן קצר, ואיני נותן דעתי על זה עוד...איני יכול לומר עכשיו אם כאשר אמרו לי
24 שאיני צריך לדאוג (כשצור איבד את כרטיסו ע.צ) מאחר שאני מבוטח ומשלם דמי ביטוח,
25 נזכרתי שאני אכן משלם דמי ביטוח בתשלום דמי הגבלת אחריות. יכול להיות שכן, אינני
26 זוכר כעת." (עמ' 33-32 לפרוטוקול).

27

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 יש להצטער על כך שצור ייחס את הידיעה הנטענת בסעיף 12 לתצהיריו (על טיבה של
2 העמלה), למספר שיחות בינו לבין פקידי הלאומי (ראה פרוטוקול עמ' 34) ערב הגשת
3 התביעה דנן, בעת שהוכח מפיו כמתואר, שהידיעה, הן על טיבה של העמלה והן על המטרה
4 לשמה נגבתה, היתה ידועה לו מקדמת דנא והוא הסכים לה, עובדות אותן הסתיר במכוון
5 בתצהיריו, מה שאינו תומך במיוחד בתום ליבו בהגשת התביעה דנן.

6
7 אם כן, צור ידע על העמלה ועל היותה, לדבריו, "בגדר ביטוח" לא רק במועד כרתו את
8 ההסכם עם הלאומי, אלא בכל עת במהלך התקופה הרלוונטית לענייננו. הוא אף המשיך
9 להחזיק בכרטיס שהתחדש, כפי שטען, פעם בשנה וגם מכך נלמדת הסכמתו להחזיק
10 בכרטיס תוך שכל העובדות על גביית עמלת הגבלת האחריות ידועות וגלויות לו. לפיכך, אין
11 לצור עילה אישית לתביעתו, הנדרשת גם היום בחוק תובענות ייצוגיות, גם אם המילה
12 "אישית" לא מופיעה בו.

13
14 צור לא טען בתביעה, בבקשותיו לאישורה כייצוגית או בתצהירים שנלוו לבקשותיו אלה
15 שהוא ביקש אי פעם מהלאומי לנהל משא ומתן על תשלום דמי הגבלת אחריות ונדחה, או
16 כי הוא ביקש לעצמו כרטיס אשראי שאין לו תכונות של כספומט או כי מי מטעם הלאומי
17 התנה את החזקתו בכרטיס בתשלומם של דמי הגבלת אחריות או בקבלת שירות אחר.
18 להפך, צור אישר בחקירתו הנגדית שאיש לא כפה עליו בדרך כלשהי לרכוש את כרטיס
19 החיוב וכי הוא עשה בו שימוש הן ככרטיס אשראי והן ככרטיס כספומט. טענה כללית כזו
20 שהופיעה בסיפת סעיף 12 לתצהיריו כי "מכל מקום, מסרו המשיבים כי התשלום של דמי
21 הגבלת אחריות אינו נתון למו"מ", שיוחסה על ידי צור בחקירתו הנגדית לתקופה בה גמלה
22 בדעתו ההחלטה להגיש את התובענה ואשר, מן הסתם, היתה שיחה שנועדה לבסס מטעמו
23 שהעמלה אינה חוקית, אינה תחליף הולם לתשתית עובדתית שהיה על צור כטוען להתנייה
24 אסורה של שירות בשירות, להציב, משהוא זה שנושא בנטל השכנוע לקיום היסודות של
25 ההתנייה (ראו, בין השאר, ע"א 6505/97 בוני התיכון בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, פ"ד נג'
26 577, וע"א 7085/98 סריגי ציביאק בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ, תק-על 2002(3),
27 1336). אני מסכימה עם ב"כ הלאומי כי לצורך ביסוסה של עילת תביעה היה על צור לטעון
28 בתצהירו כתנאי מינימלי כי הוא בעצמו לא היה מעוניין בשירות של כספומט אולם

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 הלאומי כפה עליו לקבל שירות זה כתנאי להנפקת כרטיס אשראי, שזוהי, למעשה,
2 ההתנייה לה טען בפרק ב' (סעיף 2.4) ובפרק ד' לתביעתו (סעיף 2.3). אלא שצור הודה
3 שאיש לא כפה עליו לעשות כן, וממילא הוכח שאיש לא התנה כלפיו שירות בשירות.

4

5 כל אותן טענות שהיו בפי צור ונשמעו מפי המערער בע"א ריזל (ראו פרק "טענות
6 המערער" בע"א ריזל): שחויב בעמלת הגבלת אחריות בניגוד לחוק כרטיסי חיוב, כי
7 העמלה שנגבתה היא למעשה פרמיית ביטוח וגבייתה אסורה על פי חוק הפיקוח על עסקי
8 ביטוח התשמ"א-1981, כי בחיוב היה משום התנייה על הוראות החוק שלא לטובת הלקוח
9 וכי בגבייתה פעל הבנק תוך הטעיית הלקוח, נדחו, וכך דינן של טענות צור, כפי שבאו לידי
10 ביטוי בפרקים א' ו-ב' לתביעתו, וככל שאלה הוזכרו גם בפרקי התביעה האחרים.

11

12 על כן, קביעותיו של בית המשפט העליון בע"א ריזל, במסגרתו נדחו טענות המערער שם
13 אשר חפפו בעיקרן את טענות צור, יישומות במישרין ובמלואן לעניינו של האחרון.

14

15 ע"א ריזל הכריע בשאלה האמיתית, המרכזית והבסיסית שהתעוררה בהליך דנן,
16 שהיוותה, אחרי ככלות הכל, את הבסיס המרכזי לתביעתו של צור, כפי שניסח אותה
17 בחקירתו הנגדית, לאמור: "נראה לי מהשאלה כי אינך מבין במה כל העניין. לי ברור, כמו
18 כל אחד שיושב כאן וכן כמו כל אחד בעם ישראל שמחזיק בכרטיס ויזה, שמה שגובים
19 ממנו זה בצדק, ואפשר לגבות ממנו, וזה נכון. אז אם גובים דמי חבר, אזי גובים זאת בצדק
20 ולא סתם. ברגע שהוברר לי שגובים ממני דמי הגבלת אחריות בניגוד לחוק, על זה אני
21 טוען נגדך ונגד מי שאתה מייצג" (עמ' 43 לפרוטוקול). אני מסכימה עם ב"כ הלאומי
22 שמשאלה זו ינקו את חיותן גם אותן פלוגתאות שלא נדונו באופן פורמאלי בע"א ריזל.
23 דברים אלה נכונים גם לגבי התובענה 1146/97.

24

25 כך, למשל, טענת צור (ראה פרק ג' לתביעתו) כי הלאומי קיים עם תאגידים בנקאיים
26 אחרים הפועלים בשוק כרטיסי האשראי "הסדר כובל" כהגדרתו בסעיף 2 לחוק ההגבלים
27 העסקיים ושלא כדין, או לכל הפחות קיים הסדר כובל כזה עם בנק דיסקונט, נשענה על
28 הטענה, שנדחתה בע"א ריזל, שעצם גביית דמי הגבלת האחריות לא היתה כדין. בין כה

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 וכה צור לא הניח גם לטענה זו תשתית עובדתית כלשהי, עליה ניתן לבסס ממצא על
2 אפשרות קיומו של הסדר כובל או של מונופולין. קל וחומר לביסוס טענה כי לפנינו ניצול
3 מעמד מונופולין לרעה. בטענות כלליות וסתמיות כדוגמת המפורט בסעיפים 28.1 עד 28.8
4 לתצהיר שצורף לבקשה לאישור התובענה כייצוגית בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים, לא
5 סגי (ראו רע"א 2616/03 **ישראלכרט בע"מ נ' הוארד רייס**, תק-על (1)2005, 3195), בפרט
6 שנראה כי אלה נשענו על ייעוץ משפטי (ראה סעיף 28.1) ואינן מכלי ראשון, בייחוד
7 משהופרכה בחקירתנו הנגדית של צור טענתו כי הלאומי אילצו לרכוש ממנו "ביטוחי"
8 ושעשה כן כתנאי עבור הגבלת אחריות, ובמיוחד כשטענת צור בסעיף 35.1 לתצהיר שצירף
9 לבקשה לאישור התובענה כייצוגית לפי תקנה 29 לתקנות סד"א ובסעיף 28.1 לתצהיר
10 שצירף לאישור התובענה כייצוגית לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) לאמור: **"אני טוען**
11 **כי המשיבים 1 ו-2 לא גילו לי לפני ההתקשרות בחוזה לשימוש בכרטיס חיוב, במעמד**
12 **ההתקשרות ובכל מועד לאחר מכן (ובמיוחד במועדי חידוש תוקפו של כרטיס החיוב ו/או**
13 **במועד סמוך לפני ביצוע כל חיוב ו/או במועד חידוש תוקפו של החוזה), כי הם גובים ו/או**
14 **יגבו ו/או יאפשרו לגבות ממני 'עמלה' או 'פרמיית ביטוח' עבור הגבלת אחריות לשימוש**
15 **לרעה בכרטיס החיוב"** הוכחה בחקירה הנגדית לאחר אזהרה (עמ' 32-33 לפרוטוקול)
16 כטענה כוזבת, שהעמידה באור מפוקפק (משצור לא נתן הסבר לשינוי הקוטבי בגירסה) את
17 כלל העובדות להן טען, בין בתצהיריו ובין בחקירה הנגדית, ובנוסף, השמיטה כליל את
18 הבסיס לטענות נוספות שהיו בפיו בפרק ד' לתביעתו כגון: הפרת חוזה, התרשלות, עשיית
19 עושר ולא במשפט וכיוצא באלה, בסיס, אשר לאחר ע"א ריזול עמד ממילא על כרעי
20 תרנגולת, וכן עוררה ספק בהתאמתו להיות תובע מייצג.

21
22 הטעמים שפורטו לעיל, מבהירים כי המקרה הקונקרטי של צור אינו מתאים לדיון
23 במסגרת של תובענה ייצוגית, בשל העדר עילה, תוצאה המייתרת דיון בפלוגתאות שהוצבו
24 כגון האם כ.א.ל היתה בגדר מנפיק, האם מדובר בעילה נמשכת ומתחדשת וכיוצא באלה
25 פלוגתאות, או בשאלות עקרוניות כגון האם יש מקום לאשר היום בקשה לפי תקנה 29
26 לתקנות סד"א, תחולתו של החוק לתובענות ייצוגיות וכדומה, שאלות שהכרעה בהן לא
27 תשנה במאומה את המסקנה שצור נכשל בהוכחת עילה, ושלא נמצאו עילות תובענה

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק בפני:

1 ייצוגית לגביהן הוכיח לכאורה כי שאלות משותפות של משפט ועובדה היו מוכרעות לטובת
2 הקבוצה בכל אותם עניינים להם טען.

3
4 בקשות ירדני וגלמן בת.א 1146/97

5
6 נתברר במבט לאחור שהמכנה המשותף בין שלוש המבקשים לא התמצה בטענה משותפת
7 על גביית דמי הגבלה שלא כדין, בגינה איחדה כב' השופטת שטיין ז"ל את התובענות ובכך
8 שכל השלושה בחרו להמשיך בתובענותיהם גם לאחר שהוברר מע"א ריזל כי אין להן
9 עילה. מצער ביותר היה להיווכח שגם גלמן וירדני, כמו צור, לא בחלו בשעטן להיכנס
10 בשערי התובענה הייצוגית, להציג בתצהיריהן, לאחר שהוזהרו כדין ולאחר שהכינו את
11 תביעתן במשך שנה שלמה, תמונה עובדתית שבחקירתן הנגדית הוכחה להיות בלתי נכונה.

12
13 הוכח שגם גלמן וירדני, כמו צור, הסכימו הלכה למעשה לתשלום דמי הגבלת אחריות, גם
14 ידעו היטב מה היתה מטרת גביית התשלום הזה, כך שאין לאף אחת מהן עילה וככל שמי
15 מהן העלתה טענות כנגד דיסקונט ופועלים מהסוג שנדחה בע"א ריזל, אין לשעות להן
16 ובכלל זה טענות על הטעייה כלשהי.

17
18 גם עו"ד מגן לא דק פורתא בסיכומיו, משטען שמירדני הוסתרה העמלה "**בניגוד למסמך**
19 **ההתקשרות של עו"ד ריזל עם הבנק**" (עמ' 3 לסיכומיו מיום 9.1.06).

20
21 בע"א ריזל נקבע, כאמור, שמסמך ההתקשרות היווה את הראיה להסכמת ריזל לגביית
22 דמי הגבלת אחריות, בעוד הסכמתה של ירדני הוכחה גם היא בהודאתה כבעל דין
23 בחקירתה הנגדית, לפיה: "**הייתי מודעת לזה שהכרטיס שלי מוגן ושאני משלמת עבור**
24 **זה. הייעוץ המשפטי שקיבלתי הסביר לי שאני מקבלת את ההגנה הזו בחינם לפי חוק.**
25 **אני מסכימה שהאמור ברישא של סעיף 9 לתצהיר ג' שעד הייעוץ המשפטי שקיבלתי לא**
26 **היה לי מושג על חיוב שאני מחויבת בגין הגנה על סיכונים מפני גניבת או אובדן הכרטיס**
27 **איננו מדויק. ידעתי זאת, אלא שלא ידעתי שיש לי הגנה כזו ממילא על פי חוק עד**
28 **שקיבלתי ייעוץ משפטי"** (עמ' 106 לפרוטוקול), הודאה שעו"ד מגן בחר להתעלם ממנה

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 בסיכומיו מ-9.1.06 (אלה הסיכומים שנעשו לאחר ע"א רייזל) משל לא היתה, כפי שבחר
2 להתעלם בסיכומיו אלה מהודאותיה של גלמן בכך שטענתה בתצהיר שהפועלים לא איזכר
3 את נושא דמי הגבלת האחריות בהסכם עמה, הוכחה כבלתי נכונה (ראה עמ' 87-89
4 לפרוטוקול).

5
6 גלמן הודתה בנוסף, שההטעיה לה היא טוענת, (שבכלל הוסברה לה על ידי אחותה ועל ידי
7 עורך דינה שלא עמדו כמובן לחקירה נגדית) היא הטעיה הקשורה בטבורה לטענה
8 (שנדחתה בע"א רייזל) כי דמי הגבלת האחריות נגבו ממנה שלא כדין והוסתרה ממנה
9 העובדה, שהבנק נתן לה תמורה שהיתה זכאית לקבל ממילא על פי החוק (ראה עמ' 92
10 לפרוטוקול). אין בכח תילי סיכומיו של עו"ד מגן לשנות עובדה זו. גם הנסיון להסיט את
11 טענת ההטעיה למחוזות אחרים בסיכומים, אין לו מקום. על כן, ככל שהתובענה מבוססת
12 על עילה של הטעיה, דינה דחייה.

13
14 בחקירתה הנגדית של ירדני נתאשר כי הטענה בדבר הסדר כובל שנטענה על ידה ועל ידי
15 גלמן לא היתה מבוססת על זהות נטענת בעמלות (זהות שממילא לא הוכחה בתצהירי
16 השתיים וממילא לא היתה מספקת כתשתית עובדתית לכאורית גם לו היה מתברר שירדני
17 עקבית בטענותיה) אלא נגזרה כל כולה מהטענה המרכזית בגינה הוגשה התובענה
18 מלכתחילה, גביית דמי הגבלת אחריות בניגוד לחוק כרטיסי חיוב, שנדחתה בע"א רייזל.
19 זאת ועוד, גם לו היה מוכח דמיון בעמלות, לא היה בכך כדי לגרור מסקנה אוטומטית
20 שהדמיון נובע מהסדר דווקא. לכן בקשות השתיים לאישור תובענתן כתובענה ייצוגית
21 מחמת הסדר כובל, נדחית.

22
23 אמת ניתנה להאמר, שמהתעמקות חוזרת ונשנית בתצהירים ובחקירה הנגדית של
24 השתיים, התרשמתי שגם לו היתה להן עילה כלשהי, גלמן וירדני לא מתאימות לייצג
25 אחרים, בשל הדרך העקלקלה והמיתממת שהפגינו. כוונתי לא רק לאי הדיוקים (בלשון
26 המעטה) בתצהיריהן והקלות שבה התייחסו ל"אי דיוקים" אלו כשעומתו עמם, אלא גם
27 לסוג הטיעונים שהיו מוכנות להעלות בתצהיריהן באופן שטחי, מטעה, חסר אחריות וללא
28 בדיקת העובדות לעומק.

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1 להמחשה, אחזור ואצטט את דבריה של ירדני בחקירה הנגדית כדלקמן: "הייתי מודעת
 2 לזה שהכרטיס שלי מוגן ושאני משלמת עבור זה. הייעוץ המשפטי שקיבלתי, הסביר לי
 3 שאני מקבלת את ההגנה הזו בחינם לפי חוק. אני מסכימה שהאמור לרישא של סעיף 9
 4 לתצהיר ג' שעד הייעוץ המשפטי שקיבלתי לא היה לי מושג על החיוב שאני מחוייבת
 5 בגין הגנה על סיכונים מפני גניבה או אובדן הכרטיס, איננו מדויק. ידעתי זאת, אלא שלא
 6 ידעתי שיש לי הגנה כזו ממילא על פי חוק, עד שקיבלתי ייעוץ משפטי. אני הגשתי
 7 תביעה גם נגד הפועלים. אין לי כרטיס אשראי שלהם. הגשתי את התביעה גם נגדם (לא
 8 רק נגד דיסקונט, ע.צ) רק מאחר שהתשלום של דמי הגבלת אחריות של בנק דיסקונט וגם
 9 של הפועלים מאוד דומה ואפילו לפעמים זהה. אני הגשתי את התביעה נגד בנק הפועלים
 10 כי לאמא שלי יש חשבון בבנק הפועלים. התשלום הוא זהה ויש לי הרגשה שזה מין
 11 קרטל. אני יודעת מה זה קרטל. נכון שעל פי ההשערה אני מאשימה שני בנקים בקרטל,
 12 ואני ערה לכך שמדובר בעבירה פלילית. ש: את לא חושבת שזה נמהר להטיח האשמות
 13 פליליות בלא שום בסיס פרט להשערות ודמיון בשיעורי עמלה? ת: אני מעריכה שזה
 14 קצת יותר מדמיון. ש: על איזה עובדות את מבססת הערכה זו? ת: ההשוואה של הכרטיס
 15 של החיוב לכרטיס שלי לעומת של אמא שלי בבנק הפועלים. אני הסתמכתי על הזהות
 16 במחיר. ש: אני מפנה אותך לשיעור העמלות ב-1/1 לגבי בנק הפועלים ובנק דיסקונט.
 17 אלה העמלות שמופיעות בתצהיר שלך ובתצהיר של רוני גלמן. אני גם ריכזתי את
 18 הנתונים מתוך התצהירים שלך ושל גב' גלמן בתיק זה, נד/3, שמופיע גם בטבלה פ/1.
 19 תצביעי בפני היכן את רואה את דמיון המאשש השערה בדבר קרטל. ת: ללא ספק בשנת
 20 92 לא היה שום דמיון. משנת 96 מסתבר שהסכומים הם דומים. ביהמ"ש: האם תסכימי
 21 שבטבלה זו יש רק שנה אחת שבה העמלות זהות? ת: אני מסכימה. ש: האם את מבססת
 22 קרטל על זהות בשנה אחת? ת: לא, אלא על כל המשמעות של דמי הגבלת אחריות. לא
 23 אמרתי קודם שאני מבססת את השערתי על קיום קרטל על גובה העמלות" (עמ' 105-108
 24 לפרוטוקול).

25

26 לא זו אף זו, טענותיהן של גלמן וירדני בתצהירים המעודכנים (טענות סתמיות לכשעצמן)
 27 כי ניצלו את בורותן והסיגו את גבולן היו כזריית חול בעיניים, וכל המדקדק בחקירה
 28 הנגדית של השתיים יווכח בכך בנקל.

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1

2 גם הדרך בה נקטו השתיים משהגישו תביעה כנגד כ.א.ל ולאומי בידיעה שאין בכוונתן
3 להמשיך בה נגדם, לא ראויה לעידוד, והדגימה שלא הן מחזיקות במושכות התובענה.

4

5 אדגיש שעל יסוד הבקשות שלפני ועל יסוד ע"א ריזל, איש מהמבקשים, ויהא זה צור,
6 ירדני או גלמן, לא הצליח להראות בשום רמה שנגרם לו נזק כלשהו כתוצאה מגביית דמי
7 הגבלת אחריות. נזכור שלא הותרה הרחבת חזית, בהחלטת כב' השופטת שטיין ז"ל מיום
8 10.11.99 "כדי להעמיד דברים על דיוקם אני מחליטה כי בדיון זה, בין בעבר ובין בעתיד
9 ועד סופו, לא תורשה הרחבת חזית או יריעת הדיון מעבר לכתבי הטענות", (עמ' 55
10 לפרוטוקול).

11

12 כמו צור, כך גם גלמן וירדני כשלו להניח תשתית עובדתית לכאורית לטענות שהעלו מן
13 הגורן ומן היקב בתצהיריהן בדבר התניית שירות בשירות, עוולות בנוזיקין, רשלנות, עשיית
14 עושר ולא במשפט וכיוצא באלה טענות. כמו בעניין צור, גם עניין הקונקרטי של גלמן
15 וירדני לא מתאים לבירור במסגרת של תובענה ייצוגית ומתייחד הדיון בשאלות נוספות
16 שהיו זקוקות להכרעה אלמלא קביעתי דלעיל.

17

18 מכל מקום, מאחר ונקבע בע"א ריזל שדמי הגבלת האחריות אינם נגבים בניגוד לחוק
19 כרטיסי חיוב, הרי על יסוד הנטען בבקשותיהן לא הוכח, גם לא לכאורה, כי דיסקונט
20 והפועלים הפרו כלפי גלמן וירדני חובות כלשהן, שעסקו בביטוח שלא כדיון, כי פעלו בניגוד
21 לתקנת הציבור או כי גזלו אותן או התעשרו על חשבונן.

22

23

24

25

בתי המשפט

א 1135/97

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

א 1146/97

תאריך: 6.3.07

בפני: כב' השופטת ע. סלומון צ'רניאק

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

התוצאה

אני דוחה את הבקשות לאשר את התובענות בתיקים דלעיל כייצוגיות.

משהמבקשים לא זנחו את תובענותיהם לאחר ע"א רייזל, לא ניתן להימנע מפסיקת הוצאות.

צור ישלם לכל אחד מן המשיבים בתובענתו שכ"ט עו"ד בסך 50,000 ₪ בתוספת מע"מ.

ירדני וגלמן תשלמנה, ביחד ולחוד, לכל אחד מהמשיבים בתובענתן שכ"ט עו"ד בסך 50,000 ₪ בתוספת מע"מ.

לא ישולם שכר הטרחה בתוך 30 יום מהיום, יתווספו לו הפרשי הצמדה וריבית כחוק, מהיום ועד התשלום בפועל.

הודע לצדדים כי ההחלטה עומדת לרשותם החל מצהרי היום במזכירות בית המשפט המחוזי בתל-אביב.

ניתן היום, ט"ז באדר תשס"ז (6.3.2007) בהעדר הצדדים.

ע. סלומון צ'רניאק, שופטת
בימ"ש מחוזי תל-אביב